

**JERZY IGNACY SKOWROŃSKI (1901-1986),
INŻYNIER ELEKTRYK, SPECJALISTA TECHNIKI WYSOKICH NAPIĘĆ,
TECHNOLOG MATERIAŁOWY I KRIOTECHNOLOG**

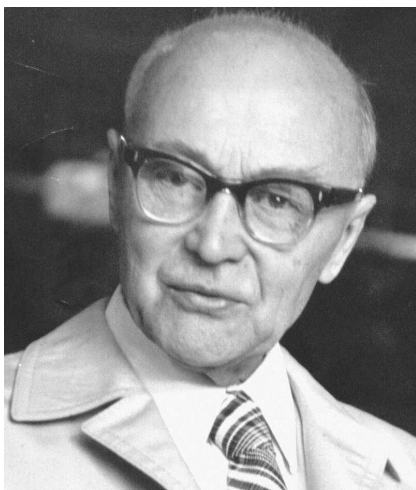
Andrzej MARUSAK

Politechnika Warszawska, Oddział Warszawski SEP
tel.: 22 827 38 46 e-mail: amar@ee.pw.edu.pl

Streszczenie: Jerzy Ignacy Skowroński był inżynierem elektrykiem, pionierem technologii materiałowej, wynalazcą i świetnym organizatorem. Odbudowywał i organizował energetykę dolnośląską i Wydział Elektryczny Politechniki Wrocławskiej (PWr). Zorganizował Katedrę Wysokich Napięć. Dyplom inżyniera elektryka i doktorat uzyskał w Politechnice Warszawskiej i tam pracował do 1939 r. Podczas II wojny światowej brał udział w tajnym nauczaniu i pracował w FAE u inż. K. Szpotańskiego. Był pionierem uruchomienia i odbudowy energetyki dolnośląskiej od 4/1945 do 3/1946. Był jednym z pionierów odbudowy i organizowania Wydziału Elektrycznego PWr w latach 1946-1952. Jako dziekan, zainicjował budowę dwóch gmachów PWr (D1 i D2) przy Pl. Grunwaldzkim. Stworzył wrocławską szkołę naukową Materiałoznawstwa Elektrycznego i Elektrotechnologii, utworzył Wrocławski Oddział Instytutu Elektrotechniki (1948).

Słowa kluczowe: elektroenergetyka, materiałoznawstwo elektryczne, elektrotechnologia, technologia materiałowa.

1. WPROWADZENIE

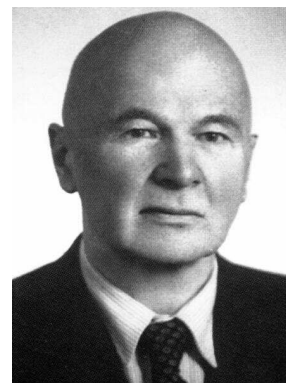
Rys. 1. Profesor Jerzy Ignacy Skowroński [5]

Jerzy Ignacy Skowroński urodził się 5 września 1901 r. w Humaniu, gub. kijowska, jako syn Ignacego (ur.1860) i Marii (ur. 1864) ze Skrzypkowskich. Miał brata Stanisława Tadeusza (1896-1974), pułkownika dyplomowanego WP, gen. brygady w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie, urodzonego 21 maja 1896 r. w Humaniu, a zmarłego 7 lipca 1974 r. w Londynie i pochowanego na cm. Gunnersbury.

W okresie nauki gimnazjalnej w szkole rosyjskiej, Jerzy Ignacy uczestniczył w tajnych kółkach samokształceniowych i organizacjach niepodległościowych, szczególnie w tajnym wówczas harcerstwie.

Po osiedleniu się rodziny w Warszawie (1918), uzyskał maturę w Szkole Rady Głównej Opiekuńczej (1919) i rozpoczął studia na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Warszawskiego. W roku 1920 uczestniczył w wojnie polsko-sowieckiej, co wydatnie wydłużyło mu studia podobnie jak wielu innym studentom będącym ochotnikami. Po zakończeniu tej wojny, zmienił zainteresowania i podjął studia na Wydziale Elektrotechnicznym (później Elektrycznym) Politechniki Warszawskiej (PW).

Studia ukończył z wyróżnieniem w roku 1926 uzyskując tytuł inżyniera elektryka, ale jeszcze w grudniu 1923 r. podjął pracę na pół etatu w Katedrze Wysokich Napięć na Wydziale Elektrycznym PW, u prof. Kazimierza Drewnowskiego (rys. 2), jako młodszy asystent. We wspomnieniach napisał [1]: „*Moją pasją wtedy stało się urządzanie laboratorium - jakże wówczas ubogiego! Siedziałem w katedrze od rana do późnego wieczora, wyskakując tylko na obiad do stołówki przy ul. Koszykowej. Godzin pracy się nie liczyło, bo zajęcie sprawiło zadowolenie [...]*”. Następnie pracował na stanowiskach: starszego asystenta (1926), adiunkta (1928) i adiunkta stabilizowanego (1936).

Rys. 2. Profesor Kazimierz Drewnowski(1881-1952) [5]

Po latach, prof. J. I. Skowroński tak wspominał te czasy [1]: „*Z moim szefem, profesorem Drewnowskim, pozostałem przez cały czas związany służbowo... aż do jego aresztowania przez Niemców w 1940 roku, kiedy objąłem po*

nim opiekę nad Zakładem i Elektrotechnicznym Oddziałem, powołanej przez okupanta wyższej szkoły technicznej. [...] Zawdzięczam memu Kierownikowi i Nauczycielowi przede wszystkim dążenie do ścisłego formułowania swych myśli, poprawności językowej i formalnej wypowiedzi. Jednym słowem nauczył mnie pisać i czytać napisane. [...]”.

Kazimierz Drewnowski (1881-1952) — inżynier mechaniki i elektryk, specjalista elektrotechniki, miernictwa elektrycznego i techniki wysokich napięć. Profesor elektrotechniki w Państwowej Szkole Technicznej we Lwowie od 1912 r. i w Politechnice Warszawskiej od roku 1915, współzałożyciel i członek honorowy SEP. Organizator wojskowych oddziałów łączności, szef służby łączności, komendant Głównej Szkoły Artylerii i Inżynierii w Warszawie. Uczestnik wojny polsko-sowieckiej 1920 r. W latach 1914-1923 służył w Legionach Polskich i Wojsku Polskim. W latach 1918-1923 zorganizował w PW Zakład Miernictwa i rozszerzył wykłady o technikę wysokich napięć, a w latach następnych zbudował laboratorium wysokich napięć i zainicjował budowę Gmachu Elektrycznego. Był dwukrotnie dziekanem WE PW, a od roku 1939 — rektorem PW. Więziony przez Niemców na Pawiaku, w Majdanku i Dachau. Taternik.

2. OKRES WARSZAWSKI

Inż. Jerzy Skowroński, równoległe z pracą na Politechnice Warszawskiej, prowadził wykłady z urzędzeń elektrycznych w Państwowej Szkole Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. H. Wawelberga i S. Rotwanda (1931-1933), z podstaw elektroniki w Państwowej Szkole Samochodowo-Lotniczej (1933-1934) oraz materiałów elektrotechnicznych na Wydziale Elektrycznym PW 1934 r.

W roku 1938 obronił pracę doktorską pt. „O przydatności krajowych szkieł do wyrobu izolatorów liniowych”, której promotorem był prof. K. Drewnowski.

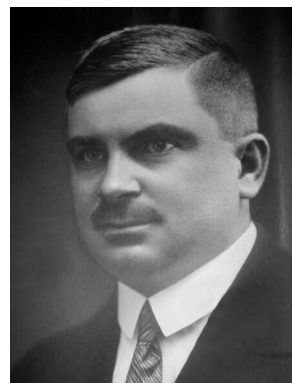
Do roku 1939 inż. Jerzy Skowroński opublikował wiele prac w Przeglądzie Elektrotechnicznym. Przygotowywał pracę habilitacyjną, która w rękopisie zaginęła w czasie II wojny światowej. Prowadząc badania nad zastosowaniem szkła i porcelany w elektroenergetyce, zainicjował w Polsce badania w elektrotechnologii i materiałoznawstwie elektrotechnicznego. Badał zastosowanie porcelany i szkła do produkcji elektroenergetycznych izolatorów wysokonapięciowych. Chodziło o wprowadzenie materiałów wytworzonych całkowicie z surowców krajowych. Wynikiem tych prac było opracowanie i wdrożenie do produkcji pierwszych w kraju szklanych izolatorów wysokiego napięcia (6 kV i 15 kV).

Działał również bardzo aktywnie w SEP od lat 20. XX wieku. Był członkiem Polskiego Komitetu Elektrotechniki utworzonego w roku 1923. W SEP, współtworzył podstawy polskiego słownictwa elektrotechnicznego i jako członek Komisji Normalizacji Elektrotechnicznej oraz Komisji Słownictwa Elektrotechnicznego w latach 1923-1933, był autorem wielu norm na izolatory i materiały elektrotechniczne. Był przewodniczącym i członkiem wielu komisji SEP, jak np.: izolatorów, materiałów izolacyjnych, surowcowej, napięć i prądów, mas kablowych, przewodów izolowanych, miedzi.

W latach 1931-1932, na zlecenie Zarządu Głównego SEP, zapoznał się z problematyką kontroli jakości wyrobów elektrotechnicznych za granicą: we Francji, Czechosłowacji i Szwajcarii. Na podstawie tej wiedzy, opracował w Polsce system kontroli jakości wyrobów elektrotechnicznych.

Utworzył Biuro Znak Przepisowego SEP i kierował nim do wybuchu II wojny światowej. W roku 1932 opublikował pracę na ten temat, pt. „Znak przepisowy SEP, jego cele i podstawy organizacji”.

W okresie II wojny światowej, początkowo był kustoszem Wydziału Elektrycznego PW, gdyż Politechnika została zamknięta przez okupanta. Po utworzeniu przez Niemców Państwowej Wyższej Szkoły Technicznej w miejsce Politechniki Warszawskiej, został kierownikiem laboratorium elektrotechnicznego, a ponadto wykładał podstawy elektrotechniki na tajnym Wydziale Chemicznym tajnej Politechniki. W roku 1944 pracował w Fabryce Aparatów Elektrycznych (FAE) Kazimierza Szpotańskiego (rys. 3, 4) w Warszawie na Pradze. Wkroczenie Armii Czerwonej do Warszawy zastało go na prawym brzegu Wisły.

Rys. 3. Inżynier Kazimierz T. Szpotański (1887-1966) [6]

Rys. 4. Tabliczka fabryki K. Szpotańskiego [6]

Kazimierz Szpotański (1887-1966) — inżynier elektryk wykształcony w Niemczech. Pionier polskiego przemysłu elektrotechnicznego, założyciel, współwłaściciel i dyrektor jednej z pierwszych w Polsce, fabryki aparatów elektrycznych, działacz społeczny, współtwórca Stowarzyszenia Elektryków Polskich (SEP) i prezes SEP w latach 1938-1945. Jego fabryka FAE w roku 1938 zatrudniała 1520 pracowników i sprzedała aparaty wartości 10 mln zł. W czasie okupacji niemieckiej, kiedy jego fabryka produkująca na potrzeby cywilne stała się miejscem konspiracji i ruchu oporu, K. Szpotański skutecznie chronił wielu młodych ludzi przed wywózkami na przymusowe roboty do Niemiec dając im zatrudnienie. W FAE zatrudnił wielu późniejszych profesorów polskich uczelni, takich jak np.: Stanisław Szpor, Jan Kożuchowski, Paweł Jan Nowacki, Kazimierz Auleytner, Włodzimierz Gogolewski, Czesław Mejro, Alfons Hoffmann.

We wrześniu 1944 roku, po zajęciu prawobrzeżnej Warszawy przez Rosjan, dr inż. J. I. Skowroński został radcą Resortu Przemysłu Krajowej Rady Narodowej (KRN). W kwietniu 1945 roku, kiedy prawie cały Śląsk zajęli Rosjanie, dr inż. J. Skowroński został pełnomocnikiem

Departamentu Energetyki Ministerstwa Przemysłu oraz Departamentu Szkolnictwa Wyższego Ministerstwa Oświaty i udał się na Dolny Śląsk, w ramach pierwszej Grupy Operacyjnej (złożonej z różnych ekspertów) do zabezpieczenia ocalałych obiektów w infrastrukturze i gospodarki.

Zadaniem J. Skowrońskiego było przejęcie poniemieckich przedsiębiorstw elektrycznych i zorganizowanie zjednoczenia energetycznego na Dolnym Śląsku. Zadanie to wykonał perfekcyjnie i był pierwszym dyrektorem utworzonego przez siebie Zjednoczenia, do marca 1946 r.

Czasy te wspominał tak [4]: „[...] Mój zamiar przeniesienia się z Warszawy do Wrocławia powstał jeszcze przed końcem wojny, a dojrzał, kiedy w styczniu 1945 roku obejrzałem dosyć dokładnie ogrom zniszczenia Warszawy. [...] Od września 1944 r. byłem zatrudniony w Resorcie Przemysłu jako radca. W kwietniu 1945 r. [...] zgłosiłem się do Ministra Oświaty, prof. St. Arnolda, który 16.04.1945 wystawił mi delegację do Wrocławia, w której polecał współdziałać z ekipą, organizowaną w Krakowie, a mającą objąć uczelnie wrocławskie natychmiast po wyzwoleniu Wrocławia.”. Zrujnowaną Warszawę przedstawiono na rys. 5.

Rys. 5. Warszawa 1945, widok na Plac Napoleona (obecnie Powstańców Warszawy) i wieżowiec Prudentialu; foto z EastNews

3. WYPRAWA NA ZIEMIĘ ODZYSKANĄ

Dr inż. J. Skowroński kontynuuje swoje wspomnienia. „Pojechałem więc najpierw do Krakowa i tam odszukałem w Uniwersytecie pokój, w którym urzędował kierownik grupy. Przyjął mnie [...] z nieukrywaniem niesmakiem i powiedział: ‘My do wrocławskich uczelni kompletujemy zespół pracowników naukowych, zasadniczo ze Lwowa’. [...] pojechałem do Katowic i już 30 kwietnia z całą grupą operacyjną, kierowaną przez Bochenka-Iwańskiego przez Trzebnicę (Wrocław był oblężony) dotarłem do Legnicy mając, jako jedyny instrument dwujęzyczną legitymację Pełnomocnika ds. energetyki, podpisaną przez podpułkownika Szyra. [...]”.

W tym czasie Wrocław jeszcze się bronił otoczony przez Armię Czerwoną, jako niemiecka Festung Breslau (od 13 lutego do 6 maja 1945). Na obszarze powojennego Placu Grunwaldzkiego, domy wyburzono, teren splantowano i urządzono lotnisko wojskowe (rys. 6), przez które Luftwaffe utrzymywała most powietrzny z III Rzeszą (od 15 lutego do 1 maja 1945). W ciągu 76 dni oblężenia, Niemcy wykonali ok. 2 tysiące lotów i przewieźli do oblężonego miasta 1638 ton materiałów. Wrocław skapitulował dopiero 4 dni po zdobyciu Berlina przez Armię Czerwoną.

Po dotarciu na Dolny Śląsk, dr inż. J. Skowroński objął funkcję naczelnego dyrektora Zjednoczenia Energetycznego Okręgu Dolnośląskiego (1945-1946), które sam

zorganizował. Doprowadził do szybkiego uruchomienia dolnośląskiej energetyki po zniszczeniach wojennych. Tak wspominał ten okres [1]: „[...] Zadanie było niemal beznadzieją, [...] ale porywające, a na entuzjazmie nam nie zbywało. W lutym i marcu 1946 r. miałem pewne kontrowersje z czynnikami politycznymi. Dyr. Centralnego Zarz. Energetyki, inż. Latour, odwiedził mnie w Jeleniej Górze i wytłumaczył po koleżeńsku, że ‘stanowisko naczelnego dyrektora zjednoczenia to nie jest stanowisko techniczne, ale polityczne.’ Wobec tego musiałem ustąpić, ze szczerym żalem. [...] Przyjechałem na ciężarówce Grup Operacyjnych, jako „pełnomocnik” dostawnie sam, odchodziłem ze stanowiska dyrektora naczelnego sprawnie działającego zjednoczenia, zatrudniającego ponad 5000 nowych pracowników polskich w 30 kilku zakładach energetycznych pracujących sprawnie, bez większych awarii. [...] We Wrocławiu zostałem przyjęty przez prof. Idaszewskiego [pierwszego dziekana Wydziału Mechaniczno-Elektrotechnicznego Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu] z otwartymi rękami. Nie było tak dużo ludzi w tej lwowskiej ekipie, jak przypuszczał organizator w Krakowie [...]”.

Rys. 6. Budowa lotniska w Festung Breslau (przełom 1944/45 r.) na terenie obecnego pl. Grunwaldzkiego, w głębi zarys Mostu Grunwaldzkiego; foto ze zbiorów Muzeum m. Wrocławia

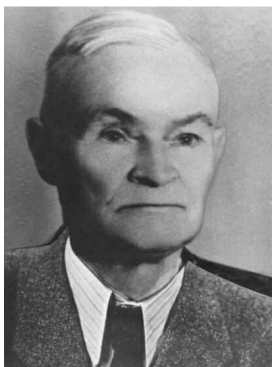
Rys. 7. Widok fragmentu dzielnicy przed zburzeniem jej na cele lotniska Festung Breslau, na drugim planie Most Grunwaldzki; foto z kochamantki.pl

W odbudowywanym Wrocławiu już w sierpniu 1945 r. została powołana jedna (wspólna) uczelnia — Uniwersytet i Politechnika we Wrocławiu, ze wspólnym rektorem, senatem i administracją. Powołano 6 wydziałów uniwersyteckich (Prawno-Administracyjny, Humanistyczny, Matematyczno-Przyrodniczy, Lekarski z Oddziałem Farmaceutycz-

nym, Medycyny Weterynaryjnej oraz Rolnictwa z Oddziałem Ogrodniczym). Powołano też 4 wydziały politechniczne: 1) Chemiczny, 2) Mechaniczno-Elektrotechniczny (WME) z Oddziałami: Mechanicznym i Elektrotechnicznym, 3) Budownictwa z Oddziałami: Inżynierii Lądowej i Wodnej oraz Architektury oraz 4) Hutniczo-Górnicy.

W pierwszych latach po wojnie rzeczy działały szybko. Dr inż. Jerzy Skowroński, jako pierwszy dyrektor/organizator Dolnośląskiego Zjednoczenia Energetycznego (od maja 1945 do marca 1946) z siedzibą w Jeleniej Górze, wykazał, że jest świetnym organizatorem. Jego działalność naukowa przed wojną świadczyła o jego wysokiej klasie naukowej i organizatorskiej.

W odbudowywanej i organizującej się Politechnice we Wrocławiu został przyjęty z otwartymi rękami przez prof. Kazimierza Idaszewskiego (rys. 8) i z pełnym zaufaniem władz powstającej Uczelni.

Rys. 8. Prof. Kazimierz Idaszewski (1878-1965) [5]

Kazimierz Idaszewski (1878-1965) — Dr inż. elektryk, specjalista maszyn elektrycznych, miernictwa elektrycznego i elektrochemii. Studia ukończył z wyróżnieniem na Wydziale Mechaniczno-Elektrotechnicznym w Brunzshwiku. Doktorat uzyskał w dziedzinie elektrochemii. Był profesorem, wykładowcą i organizatorem specjalności maszyn i miernictwa elektrycznego w politechnikach: Lwowskiej, Śląskiej i Wrocławskiej. Po II wojnie światowej, od lutego do września 1945 r. był dziekanem Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej w Gliwicach z siedzibą w Krakowie, a w październiku przeniósł się do Wrocławia i od podstaw zorganizował WME Politechniki i Uniwersytetu. Był jego I dziekanem w roku akademickim 1945/46. Dnia 15 listopada 1945 roku wygłosił pierwszy w j. polskim wykład w polskim Wrocławiu (rys. 10). W latach 1945-1947 kierował Katedrą Miernictwa i Maszyn Elektrycznych, a w latach 1947-1959 — Pomiarów Elektrycznych. Był członkiem SEP od 1921 r. i działaczem PTETiS. Został członkiem honorowym PTETiS (nr 3, 1964).

Dr inż. J. Skowroński od kwietnia 1946 r. „od ręki” otrzymał trzy nominacje na: profesora nadzwyczajnego organizującej się Politechniki we Wrocławiu, dziekana Wydziału Mechaniczno-Elektrotechnicznego (WME) oraz organizatora i kierownika Katedry Wysokich Napięć.

Po zmianie nazwy Wydziału na Elektromechaniczny (WEM) w październiku 1946 r. został wybrany dziekanem rok później. Po podziale WEM w roku 1949 na dwa wydziały (Elektryczny i Mechaniczny), do czego dążył od początku zatrudnienia we Wrocławiu, wybrano Go pierwszym dziekanem Wydziału Elektrycznego.

4. OKRES WROCLAWSKI

W pierwszym roku po wojnie, kiedy dr inż. J. Skowroński ratował i organizował dolnośląską energetykę, pionierzy Politechniki Wrocławskiej (pracownicy i studenci), od maja 1945 r. zabezpieczali ocalałe mienie politechniki przed rabunkiem i zniszczeniem. Wstawiali szyby i remontowali dachy. Zabezpieczali ocalały poniemiecki sprzęt laboratoryjny oraz księgozbiory, ale budynki dawnej szkoły niemieckiej były mocno zniszczone (rys. 9). Z budynków i terenu politechniki i uniwersytetu, saperzy wydobyli wtedy ok. 5 tysięcy ton materiałów wybuchowych.

Rys. 9. Ruiny Politechniki w roku 1945 (Wybrzeże S. Wyspiańskiego); foto Andrzej Jellonek

Uczelnia działała już od 1945 r. Pierwszy wykład (rys. 10) przeprowadził prof. Kazimierz Idaszewski w listopadzie tego roku na Oddziale Elektrycznym z maszyn elektrycznych dla studentów III i IV roku, bo rekrutacja (42 osób) objęła jedynie tych, którzy już wcześniej studiowali, a z powodów wojennych nie mogli dokończyć studiów na różnych uczelniach. Byli oni pełni zapału do pracy i nauki, pomagali odbudowywać i uruchamiać uczelnię. W listopadzie przyjęto jeszcze ponad 100 osób na I rok studiów bez egzaminu.

Rys. 10. Pierwszy polski wykład we Wrocławiu, za lewym ramieniem prof. Kazimierza Idaszewskiego stoi późniejszy profesor Andrzej Jellonek [5]

Na Wydział Mechaniczno-Elektrotechniczny w 1945 r. przyjęto 262 studentów. Regularną rekrutację na pierwszy rok studiów, przeprowadzono dopiero rok później, w październiku, a nazwę Wydziału zmieniono na Elektromechaniczny (WEM) [7]. Oddział Elektryczny WEM składał się z dwóch sekcji: Prądów Silnych i Telekomunikacji, grupujących 7 katedr silnoprządowych i 2 telekomunikacyjne.

Prof. J. I. Skowroński, jako dziekan, w roku akademickim 1946/47 starał się zorganizować pełny proces dydaktyczny. Już wtedy dążył do zorganizowania samodzielnego Wydziału Elektrycznego i do zbudowania nowych gmachów Politechniki nazywanych obecnie D1 i D2 [7]. Wspomina ten okres tak [1]: „*Prawidłowa organizacja studiów była trudna zwłaszcza z powodu braku profesorów. Nawet indeksy otrzymali dopiero w 1947 roku. Pierwsze przyjęcia normalne na I rok studiów na wydziale zorganizowaliśmy w październiku 1946 r. [...] jako dziekan załatwiałem sprawy związane z budową gmachu i organizacją (podziałem) wydziału bezpośrednio z władzami MSW, niejako ponad głowę rektora, który niewiele pomógł, ale za to nie przeszkadzał. Ten styl pracy w naszym przypadku okazał się skuteczny. W ciągu 1947 r. opracowałem założenia projektowe gmachu elektrycznego, projekt wykonali w latach 1948/49 profesorowie Przybylski i Brzoza, w roku 1950 (22 lipca) zaczęto budowę i pod koniec 1950 mury były wyciągnięte 'pod trempel'. [...] Jednak pierwsze pracownie i zakłady wydziału, przede wszystkim Katedra Wysokich Napięć i afiliowany przy niej Zakład Materiałoznawstwa Instytutu Elektrotechniki (resortowy) mogły się wprowadzić już w roku 1953/54. [...] Wkrótce też nastąpił planowany przeze mnie od początku rozdział od mechaniki, formalnie 01.09.1949, a faktycznie jeszcze wcześniej działaliśmy, jako niezależne oddziały. Dalszą konsekwencją był podział elektryki na elektrotechnikę i łączność. Z tą myślą udało mi się przyciągnąć z M. Poczty do Politechniki inżyniera Z. Szparkowskiego, który miał i kwalifikacje i zdolności organizacyjne do utworzenia wydziału łączności i zgromadzenia odpowiedniej kadry nauczającej. Powołanie formalne Wydziału Łączności nastąpiło z dniem 1 września 1952 r. (Monitor Polski nr A 73 1952). Ówczesny okres pracy w Politechnice Wrocławskiej tj. 1946-49 mogę uważać za udany pod względem efektów organizacyjnych. Kierownictwo uczelni nie przejawiało większej inicjatywy, ale nie przeszkadzało. Wtedy satysfakcją było być dziekanem, prawdziwym gospodarzem wydziału. [...]*”

Rys. 11. Budynki D1 i D2 przy pl. Grunwaldzkim, których budowę rozpoczął dziekan J. Skowroński 1950 r.; foto z dolny-slask.org.pl

Prof. J. Skowroński, nominację na profesora zwyczajnego otrzymał w 1954 r. Doceniając znaczenie materiałoznawstwa i technologii dla rozwoju przemysłu

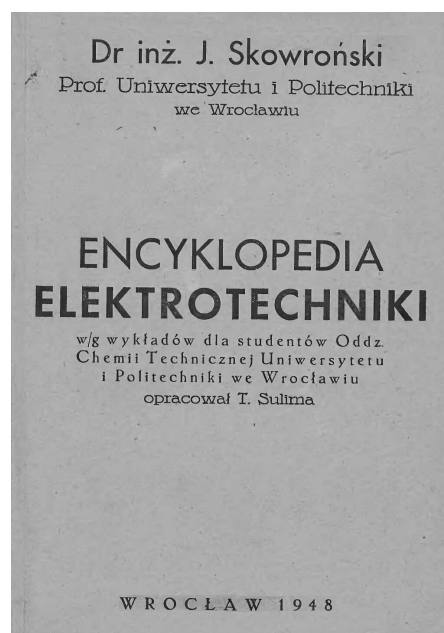
Zeszyty Naukowe Wydziału Elektrotechniki i Automatyki PG, ISSN 2353-1290, Nr 70/2020

elektrotechnicznego zorganizował we Wrocławiu i uruchomił Zakład Materiałoznawstwa Elektrotechnicznego już w roku 1948, jako wydzieloną placówkę Instytutu Elektrotechniki (IEL) w Warszawie. W tym roku ukazał się jego skrypt pt. „*Encyklopedia elektrotechniki ...*” Wrocław 1948 (rys. 12).

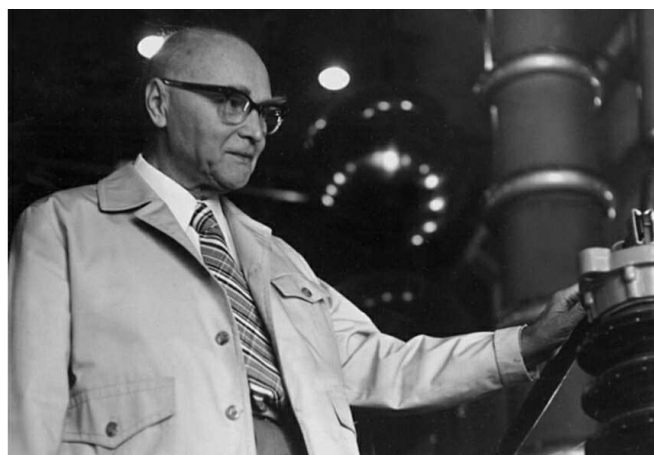
W latach 60. XX wieku, rozpoczął pierwsze w Polsce kompleksowe badania nad zastosowaniem żywic epoksydowych i poliestrowych w liniach wysokiego napięcia, a także wprowadził kriotechnikę do energetyki. Badał właściwości fizykochemiczne materiałów elektrotechnicznych w bardzo niskiej temperaturze (rys. 13).

Jego własna działalność naukowa obejmuje prace nad materiałami ceramicznymi i szklanymi, nad kamionką oraz żywicami epoksydowymi i poliestrowymi, nad dielektrykami ciekłymi (oleje, ciecze kriogeniczne).

Zainicjował i rozwinął badania nad wykorzystaniem kriotechniki w elektroenergetyce. Był autorem dwóch patentów z zakresu izolatorów wysokiego napięcia, opublikował kilka podręczników, m. in. *Materiałoznawstwo elektryczne cz. 1 i 2* (wydane w latach 1952-1953, 1954, 1955, 1957), *Technika wysokich napięć, cz. 1 do 3* (1951-1953), *Laboratorium materiałoznawstwa elektrycznego* (1952) i *Elektrotechnika* (1959).

Rys. 12. Skrypt dla chemików [5]

Rys. 13. Prof. J. Skowroński w jego Laboratorium [8]

W badaniach naukowych zajmował się zwłaszcza technologią izolatorów oraz zastosowaniem do ich produkcji materiałów krajowych, m.in. kamionki z glin dolnośląskich. Pod jego kierownictwem opracowano kilka nowych konstrukcji izolatorów szklanych łącznie z procesem ich formowania, prasowania i hartowania. Zainicjował badania nad problemami zabrudzenia izolacji napowietrznej wysokiego napięcia, doboru właściwego kształtu izolatora i innych środków ochrony w warunkach zabrudzenia. Jego badania nad wytrzymałością dielektryczną cieczy przyczyniły się do poznania mechanizmu przebicia dielektryków ciekłych.

Profesor Jerzy Skowroński wychował wielu pracowników naukowych — doktorów, docentów i profesorów. Stworzył zespół, którego osiągnięcia naukowe, obok Jego wkładu osobistego, tworzą wrocławską naukową szkołę technologii i materiałoznawstwa elektrotechnicznego. Wypromował 18 doktorów nauk technicznych, z których 16 uzyskało tytuł profesora.

Łączny Jego dorobek naukowy obejmuje ponad 100 artykułów, 11 książek i skryptów, w tym 5 podręczników oraz liczne referaty wygłoszone na konferencjach krajowych i zagranicznych. Był redaktorem *Poradnika Materiałoznawstwa Elektrycznego*, PWT, 1959, ponad 1000 stron, który napisało 26 współautorów, wydrukowanego w 3 wydaniach.

Najwięcej artykułów zamieścił w: Przeglądzie Elektrotechnicznym, Archiwum Elektrotechniki, „Szkoło i Ceramika” i Zeszytach Naukowych Politechniki Wrocławskiej. Od roku 1924 był członkiem Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego współpracującego z Międzynarodową Komisją Elektrotechniczną (IEC). W roku 1948 został stałym członkiem Komitetu Studiów nr 5 Międzynarodowego Komitetu Wielkich Sieci Elektrycznych (CIGRE).

W 1952 r. został członkiem korespondentem, a w roku 1964 — członkiem rzeczywistym PAN. Był członkiem, a również działaczem wielu komitetów, towarzystw i stowarzyszeń naukowych i technicznych.

W Jego bardzo bogatej, wszechstronnej i owocnej działalności społecznej należy zwłaszcza zwrócić uwagę na: pracę we Wrocławskim Towarzystwie Naukowym, gdzie pełnił przez wiele lat liczne odpowiedzialne funkcje z funkcją prezesa włącznie. Pracował w SEP i w Wojewódzkim oddziale NOT we Wrocławiu, którego był przewodniczącym w latach 1954/55. W roku 1975 został członkiem honorowym SEP.

Pracował także w PTETiS (Polskim Towarzystwie Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej) powstałym w roku 1961. Był członkiem założycielem i głównym inicjatorem powstania Oddziału Wrocławskiego PTETiS w roku 1962, inicjatorem i realizatorem licznych zebrań naukowych PTETiS, a między innymi konferencji naukowych z dziedziny kriogeniki i nadprzewodnictwa. W roku 1972 został wybrany członkiem honorowym PTETiS nr 9.

Profesor Jerzy Skowroński otrzymał doktorat honoris causa Politechniki Wrocławskiej w roku 1979.

Przyznano Mu tytuł Budowniczego Wrocławia „Za szczególne osiągnięcia w tworzeniu i integracji wrocławskiego środowiska naukowego” (1968). Otrzymał Indywidualną Nagrodę Państwową I stopnia w zakresie nauk technicznych w roku 1984.

5. PODSUMOWANIE

Przed II wojną światową, J. I. Skowroński, został odznaczony Krzyżem Niepodległości za działalność patriotyczną i udział w wojnie polsko-sowieckiej 1920 r. oraz Złotym Krzyżem Zasługi (1938). Po II wojnie światowej otrzymał: Krzyż Oficerski OOP (1958), Order Sztandaru Pracy klasy II (1970) i I (1984), medale Mikołaja Kopernika PAN i Komisji Edukacji Narodowej oraz Złote Odznaki Honorowe SEP i NOT. Ponadto, był laureatem Nagrody Naukowej m. Wrocławia (1966). Otrzymał również medal ‘Za wybitne zasługi dla Politechniki Wrocławskiej’ (1971) i Medal SEP im. prof. Mieczysława Pożaryskiego.

Zmarł 11 grudnia 1986 r. we Wrocławiu w drodze na Uczelnię. Spoczywa na cmentarzu przy ul. Bujwida. Był żonaty od roku 1930 z Zofią z Żurakowskich (ur. 1910) nauczycielką, miał syna Marka (ur. 1940) architekta, który zginął tragicznie dnia 14 maja 1981 r. uprawiając lotniarstwo.

Polski Komitet Materiałów Elektrotechnicznych SEP we Wrocławiu, w roku 1990 ustanowił coroczną nagrodę imienia profesora Jerzego Skowrońskiego za najlepszą pracę magisterską z dziedziny elektrotechnologii wysokich napięć i materiałów elektrotechnicznych (rys. 14).

W sierpniu roku 2020, Zarząd Główny SEP ogłosił rok 2021 ‘Rokiem prof. Jerzego Skowrońskiego’.

	POLSKI KOMITET MATERIAŁÓW ELEKTROTECHNICZNYCH STOWARZYSZENIE ELEKTRYKÓW POLSKICH
	Adres do korespondencji: Politechnika Wrocławska Instytut Podstaw Elektrotechniki i Elektrotechnologii Wybrzeże Wyspiańskiego 27, 50-370 Wrocław Tel: 71 320-33-43, 322-28-59, Fax: 71 322-97-25
	Email: janina.pospieszna@pwr.wroc.pl, lub szubzda@iel.wroc.pl
XXII KONKURS PRAC DYPLOMOWYCH o nagrodę im. Profesora Jerzego I. Skowrońskiego	
<small>Upzejmie informujemy, że w b.r. odbędzie się XXIII Konkurs im. Profesora Jerzego I. Skowrońskiego na najlepszą pracę dyplomową z zakresu elektrotechnologii, wysokich napięć i materiałów elektrotechnicznych.</small>	

Rys. 14. Fragment ogłoszenia o kolejnym konkursie im. prof. J. Skowrońskiego [6]

6. BIBLIOGRAFIA

1. Wspomnienia prof. Skowrońskiego. Wrocław 1 II 1977, s. 17. <https://weny.pwr.edu.pl/o-wydziale/profil-wydzialu/historia/> (pobrano w czerwcu 2020).
2. Marusak A.: Prof. dr inż. Jerzy Ignacy Skowroński (1901-1986). Biuletyn nr 5 PTETiS, Warszawa 2001, s. 98-94.
3. Sroka S. T.: Jerzy Ignacy Skowroński (1901-1986), PSB tom 38, 1997-1998.
4. Skowroński J. I.: Wyprawa na Śląsk. ‘Odra’ 1965 nr 1.
5. Materiały archiwalne PTETiS z lat 70. i 80. XX w.
6. Materiały archiwalne SEP z lat 1930-1980.
7. Księga 60-lecia Wydziału Elektrycznego Politechniki Wrocławskiej. Oficyna Wydawnicza PWr 2005.
8. Czoch R.: Szkoły wyższe we Wrocławiu (1945-2005). Wrocław 2007, s. 63.

JERZY IGNACY SKOWROŃSKI (1901-1986)
ELECTRICAL ENGINEER, SPECIALIST IN HIGH VOLTAGE TECHNIQUES,
MATERIAL TECHNOLOGIST AND CRYOTECHNOLOGIST

Jerzy Skowroński was an electrical engineer, material technology pioneer, inventor and great organizer. He rebuilt and organized the Lower Silesian power industry and the Faculty of Electrical Engineering at the Wrocław University of Science and Technology (WUST). He organized the Department of High Voltages. As a student, he participated in the Polish-Soviet war (1920). He obtained an electrical engineer diploma and a doctorate at the Warsaw University of Technology and worked there until 1939. During World War II, he participated in secret teaching and worked at FAE with Eng. K. Szpotański. He was a pioneer in launching and restoring the Lower Silesian power industry from 4/1945 to 3/1946. He was one of the pioneers of the reconstruction and organization of the Faculty of Electrical Engineering at the WUST in 1946-1952. As dean, he initiated the construction of two buildings of the WUST (D1 and D2) at Pl. Grunwaldzki. He founded the Wrocław scientific school of Electrical Materials Science and Electrotechnology, and established the Wrocław Branch of the Institute of Electrical Engineering (1948).

Keywords: power engineering, electrical materials science, electrotechnology, material technology.